

ЗМІСТ

До 70-річчя Валентини Олексіївни Петрашенко
(замість вступного слова)

СТАТТІ

Вакуленко, Л. В. Харчування прикарпатського населення у III—IV ст.

Горбаненко, С. А., Михайлина, Л. П. Залізний реманент хліборобів із Ревного

Черненко, О. Є. Археологізовані сліди орних знарядь на території стародавнього Чернігова

Чекановський, А. А. Керамічні люльки для куріння тютюну з фігуративними зображеннями

ПУБЛІКАЦІЯ АРХЕОЛОГІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ

Жаров, Г. В., Терпиловський, Р. В. Поселення Вишеньки 1 на Десні

Переверзев, С. В. Дослідження літописного городища Чорнобиль у 2004—2020 рр. Результати, підсумки та перспективи

Прядко, О. О. Домантівське городище в гирлі р. Супій

Бобровський, Т. А., Євдокімова, О. О. Свинцева печатка візантійського чиновника кінця XI — початку XII ст. з розкопок 2019 р. в садибі Софійського собору у Києві

НОВІТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Петраускас, А. В., Хададова, М. В. Нові дані до топографії городища 1 в Коростені

Манігда, О. В., Борисов, А. В., Беленко, М. М., Пічкур, Є. В. Городища Пороської оборонної лінії Бушеве та Піщана. Топографічні та стратиграфічні дослідження

CONTENTS

---

7 To the 70th anniversary of Valentyna Petrashenko (instead of the introductory word)

ARTICLES

---

10 *Vakulenko, L. V.* The Nutrition of the Subcarpathian Population in the 3rd—4th Centuries

16 *Gorbanenko, S. A., Mykhailyna, L. P.* Iron Agricultural Tools from Revne

33 *Chernenko, O. Ye.* Buried Furrows of Medieval Arable Implements in Chernihiv

44 *Chekanovskyi, A. A.* Ceramic Pipes for Smoking Tobacco with Figurative Images

PUBLICATIONS OF ARCHAEOLOGICAL MATERIAL

---

58 *Zharov, G. V., Terpylovskiy, R. V.* The Settlement of Vyshenky 1 on Desna River

70 *Pereverzev, S. V.* Research of the Chronicle Settlement of Chernobyl in 2004—2020. Resume, Results and Prospects

89 *Pryadko, O. O.* Domantivske Hill-Fort Mouth of the River Supiy

99 *Bobrovskyy, T. A., Evdokimova, A. A.* The Lead Seal of a Byzantine Official of the Late 11th — Early 12th Centuries from the Excavations 2019 in the Yard of the St. Sophia Cathedral in Kyiv

THE LATEST RESEARCH

---

105 *Petrauskas, A. V., Khadadova, M. V.* New Data on the Topography of Settlement 1 in Korosten

113 *Manigda, O. V., Borysov, A. V., Belenko, M. M., Pichkur, Ye. V.* Busheve and Pischana — Hill-Forts of Porossya Defensive Line. Topographic Survey and Stratigraphic Researches

Моця, О. П., Скороход, В. М., Сута, Л. Ф. Археологічна пам'ятка післямонгольського періоду на околиці Седнева

125 *Motsia, O. P., Skorokhod, V. M., Syta, L. F. Archaeological Site of the Post-Mongolian Period near Sedniv*

ЖИТТЄВИЙ ПРОСТІР

LIVING SPACE

Козловський, А. О., Крижановський, В. О. Садибодвори рядових мешканців Копиревого кінця

140 *Kozlovskiy, A. A., Kryzhanovskiy, V. O. Farmsteads-Mansions of Ordinary Residents of Kopyrev Kinec'*

Пуголовок, Ю. О. Житло пізньосередньовічного часу з Глинського археологічного комплексу

157 *Puholovok, Yu. O. Late-Medieval Dwelling from the Hlynsky Archaeological Complex*

Веремейчик, О. М. Житлова споруда першої половини XVII ст. у Любечі

168 *Veremeychik, O. M. Residential Building of the First Half of 17th Century in Lubech*

Додаток 1. Горбаненко, С. А. Палеоетноботанічні дослідження

182 **Appendix 1.** *Gorbanenko, S. A. Palaeoethnobotanical Research*

Додаток 2. Ковальчук, О. М. Іхтіологічні визначення матеріалів з Любеча

183 **Appendix 2.** *Kovalchuk, O. M. Ichthyological definition of materials from Lubech*

Додаток 3. Сергєєва, М. С. Результати антракологічних досліджень матеріалів з розкопок Любеча 2016 р.

183 **Appendix 3.** *Sergeeva, M. S. Results of anthracological studies of materials from the excavations of Lubech 2016*

Пшеничний, Ю. Л., Бардецький А. Б. Комплекс споруд ранньомодерного часу Підборецького монастиря на острові Дубовець в околиці Дубна

185 *Pshenychnyi, Y. P., Bardeckiy, A. B. The Complex of Buildings from Early Modern Period of Pidborecky Monastery on the Ostriv Dubovets near Dubno*

ТАНАТОЛОГІЯ

THANATOLOGY

Козюба, В. К. Мікротопографія язичницького могильника X ст. під садибою Десятинної церкви в Києві

209 *Koziuba, V. K. Microtopography of the 10th Century Pagan Burial Ground under the Desyatynna Church Courtyard in Kyiv*

Бібіков, Д. В. Поховання у сидячому положенні на території Південної Русі

229 *Bibikov, D. V. Sedentary Burials on the Southern Rus' Territory*

Вайцяховіч, А. В. Вярхоўя Пцічы у X—XI стст. (па матэрыялах даследаванняў курганных могільнікаў)

242 *Voitekhovich, A. V. The Upper Part of the Ptich River in the 10th—11th Centuries (Based on Research Materials of Burial Mounds)*

Плавінскі, М. А. Датаванне і культурная прыналежнасць курганнага могільніка Мілты (Мядзельскі раён Мінскай вобласці)

259 *Plavinski, M. A. Dating and Cultural Identity of the Milty Barrow Cemetery (Miadziel District Minsk Region)*

Баранов, В. І., Івакін, В. Г., Широухов, Р. А. Поховальний обряд могильника Острів (за матеріалами розкопок 2017—2018 рр.)

279 *Baranov, V. I., Ivakin, V. G., Shyroukhov, R. A. Burial Rite of the Ostriv Graveyard (by the Results of Rescue Excavation 2017—2018)*

Макоўская, В. А. Праблемныя пытанні і перспектывы вывучэння дзіцячага пахавальнага інвентару Старажытнай Русі (у кантэксте сінхронных еўрапейскіх могільнікаў)

294 *Makouskaya, V. A. Problematic Issues and Prospects for Studying Children's Grave Goods of Ancient Rus (in the Context of Synchronous European Burial Grounds)*

ДО ІСТОРІЇ УБОРУ

TO THE HISTORY OF THE DRESS

Гопкало, О. В. Черняхівські «булли» (металеві та шкіряні підвіски-складні в ареалі культури Черняхів—Синтана-де-Муреш)

304 *Gopkalo, O. V. Chernyakhiv «Bullas» (Metal and Leather Pendants-Folding in the Chernyakhiv—Sintana-de-Mures Culture's Area)*

Дяченко, Д. Г. Браслети з зооморфними закінченнями (за матеріалами розкопок могильника Острів 2017—2020 рр.)

311 *Diachenko, D. G. Bracelets with Zoomorphic Terminals (According to the Excavations of the Ostriv Burial Ground in 2017—2020)*

Готун, І. А., Гунь, М. О., Сухонос, А. М. Нотатки про вбрання середньовічного селянства (із досліджень 2007—2011 рр. поселення Ходосівка-Рославське)

319 *Hotun, I. A., Hun', M. O., Sukhonos, A. M. Remarks about Outfits Medieval Peasantry (from Researches in 2007—2011 of Khodosiivka-Roslavske Settlement)*

ЮВЕЛІРНА СПРАВА

- Колода, В. В., Скиба, А. В.* Скарб коваля-ювеліра з Харківщини **347**
Додаток. Мизгін, К. В. Античні монети з Мирнодолинського скарбу **359**
Володарець-Урбанович, Я. В., Сидоренко, О. В. Слов'янські прикраси раннього середньовіччя із Полтавського Посулля: нові знахідки **362**
Додаток. Гошко, Т. Ю. Елементарний склад знахідок із поселення Хитці, уроч. Шимберьово і Вовчик, уроч. Рудка **382**
Комар, О. В. Ювелірна форма з Ходосівського поселення волинцевської культури **383**

АРХЕОЛОГІЯ І ПРИРОДНИЧІ НАУКИ

- Рудич, Т. О.* Антропологічні матеріали з могильника черняхівської культури біля села Попівка **398**
Ягодинська, М. О., Горбаненко, С. А. Землеробство в межиріччі Дністра та Ікви у давньоруський час (за археологічними даними) **408**
Сергеева, М. С., Кравченко, Р. А. Предмети з обробленої кістки з городища Радичівське 3 на р. Десна (за матеріалами досліджень 1991—1992 рр.) **425**
Додаток. Сенюк, О. Г. Визначення оброблених кісток з поселення Радичівське 3 **436**

ДИСКУСІЇ

- Біляєва, С. О.* Українські обрії Північного Причорномор'я (історико-археологічні спостереження) **438**
Козубовський, Г. А. До походження гривні **449**

JEWELRY ART

- Koloda, V. V., Skyba, A. V.* Stash of a Smith Jeweller from Kharkivschina **347**
Appendix. Myzgin, K. V. Ancient Coins from the Myrna Dolyna Hoard **359**
Volodarets-Urbanovych, Ya. V., Sydorenko, O. V. Slavic Jewelry of the Early Middle Ages Found from Sula Basin in Poltava Region: New Finds **362**
Appendix. Goshko, T. Yu. Elementary Composition of Finds from the Settlement Khittsi, Tract Shimberovo and Vovchik, Tract Rudka **382**
Komar, O. V. The Jewelry Mold from Khodosivka Settlement of the Volyntsevo Culture **383**

ARCHAEOLOGY AND NATURAL SCIENCES

- Rudich, T. O.* Anthropological Materials of the Chernyakhiv Culture's Cemetery near Village Popivka **398**
Yahodyn'ska, M. O., Gorbanenko, S. A. Agriculture in the Interfluvium of Dniester and Ikva at Old Russian Period According to Archaeological Findings **408**
Sergeeva, M. S., Kravchenko, R. A. Objects from the Treated Bone from the Settlement of Radychivske 3 on the Desna River Basin (According to the Excavations 1991—1992) **425**
Appendix. Seniuk, O. G. Determination of Processed Bones from the Settlement of Radychivske 3 **436**

DISCUSSIONS

- Biliaieva, S. O.* The Ukrainian Horizons of the North Black Sea Area: Historical and Archaeological Observations **438**
Kozubovskiy, G. A. To the Origin of the Grivna **449**

